

Метою первинної психопрофілактики є попередження виникнення стресу у працівників поліції іще до його появи. Вторинна профілактика передбачає послаблення наслідків професійного стресу та запобігання рецидивів. Ціллю третинної профілактики є реабілітація та ресоціалізація осіб із наслідками психогенних розладів таких як психосоматичні захворювання, неврози, посттравматичний стресовий розлад тощо.

Г. Литвинова виділяє наступні заходи психологічного рівня профілактичної роботи із працівниками поліції: сприяння психологічній адаптації до умов професійної діяльності; контроль психологічної готовності за виконанням професійних обов'язків; ранню діагностику негативних психічних явищ; навчання вмінням та навичкам самодіагностики та саморегуляції; запровадження ефективних психодіагностичних методик та психотехнологій професійного розвитку; створення оптимального соціально-психологічного клімату у трудовому колективі [1].

Узагальнюючи вищевикладене зазначимо, що професійний стрес у роботі працівників Національної поліції України чинить негативний вплив на розвиток особистості загалом та на її фізичне та психічне здоров'я зокрема. Саме тому стресові фактори професійної діяльності працівників поліції потребують якомога більш раннього виявлення та усунення. Перспективу наших подальших досліджень ми вбачаємо у встановленні гендерних особливостей професійного стресу у поліцейських та розробці найбільш оптимальних шляхів профілактики.

Список використаних джерел

1. Литвинова Г. О. Психопрофілактична та психокорекцій на робота по оптимізації навичок емоційної саморегуляції у працівників патрульної служби міліції. *Проблеми екстремальної та кризової психології*, 2007. Вип. 3. Частина 1. – С. 320–328.

2. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. – 640 с.

Вовк Вікторія Миколаївна,
професор кафедри теорії та історії держави
і права Хмельницького університету
управління і права імені Леоніда Юзькова,
доктор юридичних наук, професор

ТРЕНДИ ПРАВОВОГО ЖИТТЯ СУЧАСНОСТІ

Правова регуляція, її принципи і предметні форми існування детерміновані конкретним соціокультурним контекстом. В чинних правових нормах відображаються соціальні реалії та бажані форми соціальної взаємодії. Друга половина ХХ століття та ХХІ століття стали ареною появи і легітимізації низки нових цінностей, які сьогодні проголошуються абсолютними. ХХ–ХХІ століття стали революційними не лише в сфері технологій, відбулася ще одна революція – розвінчання ореолу виняткового становища людини на

Землі. Вразливість людини як фізичної та психо-емоційної істоти відтепер сприймаються як даність, що зрівнює її з усіма іншими живими (і не лише живими) істотами на Землі. Сучасність характеризується: визнанням і прийняттям багатовікової контроверзи чоловічого і жіночого аж до появи безстатевого суспільства, формальною правовою рівністю і правосуб'єктністю усіх людей (у світлі нинішнього космополітизму); визнанням і прийняттям розмаїття культурних систем і ціннісно-ідеологічних систем; визнанням права на життя і безболісно-ненасильницьке існування істот, які не є людьми.

Сучасний правовий простір є ареною появи, легалізації, і часткової легітимізації низки ідей, артикуляція і юридичне закріплення яких була б неможливою ще якихось 60–70 років тому (права нелюдей, права об'єктів неживої природи та андрогінність).

1. Права нелюдей. Тема прав нелюдей ще не стала хрестоматійною для філософсько-правових та теоретико-правових досліджень, так само як поняття «нелюди» (з наголосом на другий склад) не є широкоживаним. Але попри це вказана проблематика є актуальною для практичної юриспруденції. Артикуляція цієї теми в положеннях міжнародних документів та в нормах конкретних правових систем свідчить про реальні проблеми правового характеру, які потребують теоретичного осмислення. Насьогодні відомі дві групи нелюдей, для яких самі люди відстоюють їх права. Це тварини як природна даність та результат людського генію – біороботи.

2. Права об'єктів неживої природи. Трохи екзотичними, але цілком прийнятними є рішення щодо визнання юридичними особами об'єктів неживої природи. Йдеться про рішення Високого суду індійського штату Уттаракханд (21.03.2017) щодо визнання священних річок Ганг і Ямуна, а також їх русла і приток юридичними особами. Таке рішення пояснюється тим, що вказані річки є важливими складовими соціокультурної ідентичності індійського суспільства [2]. Майже одночасно (16.03.2017) річка Уонгануї в Новій Зеландії була визнана живою істотою та наділена усіма відповідними правами, чого прагнули члени племені маорі.

3. Андрогінність. В сучасному світі інколи стає небезпечно відкрито заявляти про свою статево приналежність і гендерну роль, які співпадають. Прикладом чого є скандальна історія з відомою письменницею Джоан Роулінг, яка заявила: «Якщо статі немає, то немає ніякого одностатевого потягу. Якщо статі немає, то реальність, в якій живуть жінки у всьому світі, стирається. ...стирання поняття статі позбавляє багатьох можливості осмислено обговорювати своє життя» [1].

Тема андрогінності вийшла за межі публіцистики, белетристики і майданчиків ток-шоу. В сучасному позитивному праві андрогенність найбільш представлена у нормах сімейного права. Варто уточнити, що легалізувала цей соціальний запит низка високорозвинутих та демократичних держав Заходу. Зокрема Національні збори Французької Республіки, за поданням Валері Петі (депутатом від

партії «Вперед, Республіка»), внесли поправку до чинного законодавство в частині оформлення шкільних документів, наказавши замінити поняття «батько» і «мати» на «батько 1» і «батько 2», аргументом на користь такого рішення послужив факт наявності одностатевих сімей. З одного боку, маємо легальну підтримку одностатевих шлюбів та їх учасників, а з іншого – дискримінацію щодо традиційних сімей, де батько є батьком, а мати є матір'ю.

Список використаних джерел

1. Джоан Роулінг обвинили в трансфобії : <http://www.spletnik.ru/buzz/chronicle/96841-dzhoan-rouling-obvinili-v-transfobii.html>.

2. Река Ганг признана юридическим лицом : https://mignews.com/news/lifestyle/world/210317_115444_67423.html.

Волуйко Оксана Миколаївна,
старший викладач кафедри юридичної
психології Національної академії внутрішніх
справ, кандидат психологічних наук

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ КОРУПЦІОНЕРА

Особистість корупціонера, тобто фізичної осудної особи, яка вчинила корупційне кримінальне правопорушення, характеризується певними змінами у її психологічній структурі. Зазначені зміни можуть полягати не лише у виникненні негативних рис характеру, але й змінах позитивних ціннісних орієнтацій на негативні. Процес формування зазначених якостей індивіда може відбуватися як до вчинення корупційних діянь, так під час і після їх скоєння.

Найбільш поширеними проявами корупційних деліктів є: зловживання владою або службовим становищем; пропозиція, обіцянка та надання неправомірної вигоди; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди; зловживання впливом тощо. Конкретними проявами таких діянь може бути надання допомоги в ухиленні від адміністративної чи кримінальної відповідальності, надання злочинцям необхідної інформації; «кришування» легального та нелегального бізнесу правоохоронцями тощо.

У переважній більшості випадків особам, які вчиняють корупційні кримінальні правопорушення, характерна комунікабельність. Вони легко встановлюють необхідні контакти, налагоджують певні зв'язки, проявляють активність.

На думку О. Шостко в основі мотивації осіб, які вчиняють корупційні злочини, знаходиться гіпертрофоване прагнення до задоволення матеріальних потреб, брак духовного розвитку, схильність до ризику, байдужість до інтересів інших людей, заздрисність, амбіційність, користолюбство, кар'єризм, здириство і зажерливість, культ

грошей та матеріальних цінностей, жаждою накопичення і влади [1, с. 203–205].

Має рацію й Д. Ю. Кондратов, який виділяє морально-психологічні характеристики особистості службового злочинця: корисливість, схильність до зловживання владою, зневага до закону, формальне або легковажно-безвідповідальне ставлення до наслідків своїх дій і рішень, зневага до людей тощо. Нерідко спостерігається і схильність до пияцтва, розгульного способу життя [2, с. 149].

А. А. Вознюк слушно звертає увагу на той факт, що корупційна поведінка певних індивідів, що має систематичний характер, може перетворитися на психічну залежність від неправомірної вигоди, яку в психології називають хабароманією [3, с. 8].

Водночас корупціонери мають і низку відмінних рис. На відміну від інших типів злочинців їм не притаманна імпульсивність, агресивність чи емоційна нестабільність.

І. С. Мезенцева слушно зауважує, що на формування й прояв морально-психологічних та соціально-рольових рис особистості в службовців-корупціонерів істотно впливає таке:

1) початкова налаштованість їх на використання своєї роботи в особистих корисливих інтересах. При цьому може мати місце кримінальна мотивація такого типу: «інші брали і беруть хабарі, їх не викривали, то чому б і мені не спробувати»;

2) наявність в їхньому середовищі осіб із високим рівнем матеріального добробуту, досягнутого за рахунок службово-кримінальної діяльності;

3) деяке зниження вже досягнутого раніше рівня матеріальної забезпеченості особи й бажання підняти його за допомогою вчинення злочинів. Наприклад, коли молода людина створює сім'ю й починає жити на свою зарплату. Її звичка до іншого рівня життя в певних умовах може провокувати обрання злочинного варіанта розв'язання проблеми;

4) орієнтованість на високі стандарти життя за рахунок служби;

5) наявність дорогих звичок та інтересів (уживання елітних спиртних напоїв, захоплення азартними іграми тощо);

6) бажання відшкодувати понесені раніше витрати на здобуття освіти, влаштування на роботу, а також включитися в загальний процес корупції [4, с. 69].

Зазначені факти необхідно враховувати під час застосування заходів профілактики корупційної поведінки, а також виявлення готування до вчинення корупційних діянь, закінчених кримінальних правопорушень цієї категорії, їх досудового розслідування, а також під час судового розгляду відповідних кримінальних проваджень.

Список використаних джерел

1. Шостко О. Типологія осіб, які вчиняють корупційні злочини. *Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення*: матеріали